

Høring i Prop. 1 S (2022-2023) Statsbudsjettet 2023

Creo–forbundet for kunst og kultur er Norges største kunstnerorganisasjon med over 10.500 medlemmer. Creos medlemmer arbeider innenfor alle deler av kulturlivet; Noen er artister, noen er utøvende musikere i et band, i et ensemble, i en kirke eller i et orkester.

Noen er pedagoger eller underviser i musikk eller andre kunsthøgskoler, på videregående skoler, i private og kommunale kulturskoler, ved en høyskole eller et universitet. Noen er låtskrivere eller komponister eller begge deler. Noen danser ballett eller moderne dans, noen jobber med lyd og lys eller gjør andre ting «bak scenen» og noen er scenografer, kostymedesignere eller musikkterapeuter.

Innspill til komiteen:

I Sverige har frilansskuespillere, -dansere og -musikere i en årrekke kunnet kombinere kunstnerisk utøvelse på høyt nasjonalt og internasjonalt nivå med den tryggheten det er å være ansatt i TeaterAlliansen, Dansalliansen eller Musikalliansen. Alliansene har i Sverige vært en løsning på de dårlige levekårene mange svenske frilansdansere, -skuespillere og -musikere lever under. Videre har alliansene sørget for en ytterligere profesjonalisering av de tre ulike feltene. Det stilles store krav til dem som blir ansatt i alliansene. Utdannelse, erfaring og arbeidsfrekvens blir vektlagt hos utøverne. Alliansene utgjør slik en pool av topp kvalifiserte utøvere. Her i Norge har Skuespiller- og dansealliansen har vist seg som en solid og viktig institusjon. Denne må videreføres og videreutvikles.

I fjor fikk vi i Creo tildelt 1 million kroner til å utrede en slik allianse. Denne utredningen er nå ferdig, og ble overlevert Kultur- og likestillingsdepartementet i mai i år. Alliansen kan – om midler blir stilt til rådighet – starte opp i løpet av svært kort tid. Utredningen ligger vedlagt.

En slik allianse er et direkte svar på formuleringen i Hurdalsplattformen om at regjeringen vil «leggje til rette for fleire kulturarbeidsplassar og kompetansemiljø over heile landet». Den er også et avgjørende tiltak for å sikre arbeidsplasser og aktivitet i musikkbransjen etter to år med pandemi og svært alvorlige konsekvenser fra forrige regjeringens stadige nedstengninger. Det er påvist i flere rapporter at de som ble verst rammet var de utøvende kunstnerne, og av dem var musikere igjen de som kom aller dårligst ut. Musikeralliansen vil kunne bøte på noen skadene etter koronakrisen.

- ***Vi ber om at det avsettes 23 millioner kroner i statsbudsjettet for 2023 til dette tiltaket.***

Kunstnernes – både utøvernes og skapernes – rettigheter til egne åndsverk og utøverprestasjoner er under stadig press. Vi vil be denne komiteen om å ha et særlig fokus på å sikre kunstnernes opphavsrett.

- ***Retten til rimelig vederlag må sikres, blant annet ved å støtte opp om de kollektive rettighetsorganisasjonene TONO og Gramo. Fond for utøvende kunstners rolle i norsk kulturliv må sikres.***

At kunstnere skal ha vederlag for bruk av deres verk i undervisningssammenheng er en selvfølge. Den såkalte «klasseromsdoktrinen» definerer klasserommet som et privat område og dermed unntatt vederlagsplikt. En regel om at overføring av åndsverk er fri, vil uthule bestemmelsen i åndsverklovens § 46 om at kopiering av åndsverk må klareres. Strømming kan være fullgod erstatning for eksemplarframstilling. Resultatet av «klasseromsdoktrinen» blir inntektsbortfall for kunstnerne.

- ***«Klasseromsdoktrinen» må fjernes og det må lovfestes at også strømming i undervisningssammenheng er vederlagspliktig.***

Creo merker seg at departementet i prop.en melder at de vil **se på muligheten for å redusere antall navngitte tilskuddsmottakere på departementets tilskuddsområde for å innlemme disse i søkbare tilskuddsordninger**. For mange av disse tilskuddsmottakerne vil dette være et tilbakeskritt. Disse søkbare ordningene skal ifølge departementet utformes etter overordnede kulturpolitiske mål og samtidig gi nødvendig forutsigbarhet. Mangel på forutsigbarhet var jo nettopp grunnen til at tilskuddsmottakere ble flyttet fra søkbare ordninger til fast plass på kulturdepartementets budsjett. Vi er derfor i utgangspunktet skeptiske til denne endringen all den tid søkbare ordninger vanskelig kan ivareta den forutsigbarheten som er nødvendig for et langsiktig kunstnerisk arbeide.

Svært gledelig er det at regjeringen fjerner den forrige regjeringens osthøvelkutt i offentlig sektor, de såkalte ABE-kuttene. Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen (ABE-reformen) har i åtte år ført til et årlig kutt på 0,5 prosent i de statlige driftsbudsjettene og var ment å få statlige virksomheter til å effektivisere. Hos kulturinstitusjonene som ble rammet førte kuttene kun til mindre produksjon og mindre bruk av frilansere og vikarer. Nå som dette unødvendige kuttet endelig er fjernet, kan i hvert fall denne delen av kulturlivet få litt mindre trange budsjetter, med positive konsekvenser for kulturliv, kulturarbeidere og publikum.

Men selv om ABE som begrep er borte så er realiteten dette: institusjonene har fått om lag 2,9 % i vekst. Regjeringen legger til grunn vekst i lønn på 4,2 og KPI på 2,8. Veid snitt på 80% lønn betyr økte kostnader på 3,9%, dvs en underdekning på 1%.

Vi synes det er positivt at regjeringen viderefører en stabil og forutsigbar økonomi for Den norske kirke, slik at den fortsatt kan være en landsdekkende folkekirke. Det er grunn til å tro at økningen i budsjettet for Dnk på 2,9 % er under forventet lønns og prisvekst for 2023.

Økte strømavgifter til oppvarming av kirkene er en stor utfordring. Det er gledelig med en ekstrabevilgning som gjør det mulig å gjennomføre arrangementer i advents- og juletiden, men kirken stopper ikke sin aktivitet etter jul. Den todelte finansieringen av kirken gjør at også størrelsen på de kommunale bevilgningene er utslagsgivende.

Forsvarets musikk har i svært mange år levd under stadige trusler om kutt og/eller nedleggelse. Creo har derfor bedt om at denne viktige kultur- og forsvarsinstitusjonen får en annen og tydeligere plass i forsvarsstrukturen. Dette håper vi kan komme på plass i løpet av forhandlingene på Stortinget. Vi foreslår derfor at FMUS tas ut av Forsvaret, og etableres som et statlig forvaltningsorgan med særskilte fullmakter under FD, med oppstart i 2024/25. Dette innebærer at institusjonen over tid forsterkes musikkfaglig og administrativt. Dette er i tråd med tidligere anbefalinger gitt iblant annet St meld 33 (2008-2009) *Kultur å Forsvare*.

Med vennlig hilsen



Hans Ole Rian
Forbundsleder
Creo – forbundet for kunst og kultur

Vedlegg:
Utredning om Musikerallianse